

**มาตรการที่เหมาะสมในการเผยแพร่ผลงานเพลงลิขสิทธิ์
ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟในกรุงเทพมหานคร***
**APPROPRIATE MEASURE FOR MUSIC COPYRIGHT
DISSEMINATION IN THE RESTAURANTS AND
COFFEE SHOPS IN BANGKOK**

ชัยวัฒน์ ภมรเวชวรรณ**

Chaiwat Phamornvechawan

บทคัดย่อ

การศึกษานี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟที่เหมาะสม โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม

-
- * บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “มาตรการที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ผลงานเพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร-ร้านกาแฟในกรุงเทพมหานคร” ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

This article is part of the Thesis “APPROPRIATE MEASURE FOR MUSIC COPYRIGHT DISSEMINATION IN THE RESTAURANTS AND COFFEE SHOPS IN BANGKOK” in Master of Arts Program in Criminology and Criminal Justice, Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University.

- ** นิสิตปริญญาโท สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Student in Master's Degree in Criminology and Criminal Justice, Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University.

e-mail: phet141523@gmail.com

ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจในกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน ผู้ประกอบการร้านอาหาร – ร้านกาแฟในกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 คน และผู้พิพากษา จำนวน 1 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและสโนว์บอล โดยใช้วิธีการพรรณนาข้อมูล ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีความรู้ในการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์อยู่ในระดับน้อยและปานกลาง ในจำนวนใกล้เคียงกัน ปัญหาสำคัญคือ ปัญหาด้านกฎหมาย ในเรื่องความรู้เรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์ของประชาชนและรายละเอียดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ อีกทั้งปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมาย ในเรื่องการตรวจจับของเจ้าหน้าที่ การจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ รวมไปถึงปัญหาของผู้รับมอบอำนาจที่อาจแสวงหาผลประโยชน์แอบแฝง ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษานี้คือ การให้ความรู้และความเข้าใจในกฎหมาย ลิขสิทธิ์และการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์แก่ประชาชน เพิ่มเติมรายละเอียดของกฎหมาย ในเรื่องข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ให้ชัดเจน รวมไปถึงเพิ่มเติมระเบียบเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจเพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์แอบแฝง

คำสำคัญ : การเผยแพร่ต่อสาธารณชน, ลิขสิทธิ์, การบังคับใช้กฎหมาย

Abstract

This study aims to study the issue of enforcing the copyright law and appropriate measure for dissemination of copyright music in restaurant and coffee shops by using qualitative research method. This approach involves collecting in-depth interviews and data by selecting particular group of respondents and using snowball sampling technique from three policemen in Bangkok-based, nine operators' restaurants and coffee shops and one judge in the Bangkok Metropolitan Administration. Applying the descriptive method and content analysis

from the data obtaining form the intensive interviews of this study indicating that there is lack of knowledge of copyright music from low to mid-level of the operators. Most of the concerns are the legal issue, the interpretation of law, copyright enforcement, the detection of officer, collections of royalties and the agent seeking hidden benefit. The recommendations from this study are provided adequate knowledge of copyright law and dissemination of copyright music to public, more details of law on the copyright exceptions and more restrictions for the use of power of attorney by the agent to prevent exploitation.

Keywords : public performance, copyright, law enforcement

ที่มาและความสำคัญ

การละเมิดลิขสิทธิ์เพลงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในสังคมไทย ซึ่งรูปแบบของการละเมิดลิขสิทธิ์เพลงจะเปลี่ยนแปลงไปตามพฤติกรรมการฟังเพลงของผู้คนในแต่ละยุคสมัย ในปัจจุบันนิยมคัดลอกเพลงลงสิ่งบันทึกเสียงต่างๆ เช่น แผ่นซีดีหรือแฟลชไดรฟ์ (USB Flash drive) เพื่อการแสวงหาประโยชน์ โดยที่ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ปัจจุบันสามารถพบเห็นการอัปโหลดเพลงอันมีลิขสิทธิ์ได้ตามอินเทอร์เน็ต พฤติกรรมการฟังเพลงของผู้บริโภคเริ่มมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลง ในบางประเทศเริ่มเปลี่ยนพฤติกรรมจากการซื้อซีดีเป็นวิธีการสตรีมเพลง (Music Streaming) มากขึ้น ในประเทศไทยเองมีการเปลี่ยนพฤติกรรมการฟังเพลงโดย JOOX เป็นแอปพลิเคชันการสตรีมเพลง (Music Streaming) ที่ได้รับความนิยมในไทยมากที่สุด เนื่องจากมีเพลงไทย-สากลหลากหลาย สามารถใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือได้ และไม่เสียค่าใช้จ่าย (Samadi, 2016: online) ส่งผลให้อินเทอร์เน็ตเป็นอีกหนึ่งช่องทางของการละเมิดลิขสิทธิ์อย่างแพร่หลาย

ปัญหาลิขสิทธิ์เพลงของประเทศไทยที่พบเห็นอย่างแพร่หลายประการหนึ่งคือ ปัญหาการเผยแพร่ผลงานเพลงในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ ซึ่งเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 27 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งกำหนดให้ผู้นำนงานลิขสิทธิ์ไปใช้ทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์และหากไม่ได้มีการเก็บค่าบริการเพิ่มเติม จะถือเป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ ผู้ประกอบการบางรายมองว่าหากไม่ได้มีการเก็บค่าบริการเพิ่มเติมก็ไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องลิขสิทธิ์ที่ผู้ประกอบการยังมีความเข้าใจในเรื่องของการบังคับใช้ไม่มาก รวมไปถึงปัญหาจากการยอมความในคดีลิขสิทธิ์ พบปัญหาที่เกิดจากการยอมความตามมา เช่น เกิดช่องทางการหาผลประโยชน์แอบแฝงจากการยอมความในคดี ทำให้การแก้ปัญหาไม่สามารถตอบสนองต่อกฎหมายลิขสิทธิ์ในเรื่องการคุ้มครองผลงานเท่าที่ควร

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาหาแนวทางที่จะสามารถกำหนดมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเผยแพร่ผลงานเพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ ทั้งในแง่ของนโยบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการบังคับใช้กฎหมาย เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการเรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์ เพื่อการหามาตรการสำหรับผู้ประกอบการในการเผยแพร่เพลงในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ ประชาชนสามารถนำความรู้ไปใช้เผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในกิจกรรมของตนได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ทางพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการเผยแพร่ผลงานเพลงลิขสิทธิ์
2. เพื่อหามาตรการในการเผยแพร่ผลงานเพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟที่เหมาะสม

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาการเผยแพร่ผลงานเพลงลิขสิทธิ์ ในส่วนของความรู้ ความคิดเห็น ในการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ ปัญหาเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงในร้านอาหาร – ร้านกาแฟ ในด้านนโยบาย กฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และการบังคับโทษ อันนำไปสู่ มาตรการที่เหมาะสมในการเผยแพร่เพลงในร้านอาหาร – ร้านกาแฟ

ทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับความผิดทางอาญา

Edwin Sutherland นักอาชญาวิทยาชาวอเมริกันได้ให้ความหมายของ อาชญากรรมไว้ว่า “เป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมายอาญา การกระทำใดๆ ไม่ว่าจะ นำประณาม นำลงโทษมากสักเพียงใด ไม่ว่าจะผิดศีลธรรมมากน้อยแค่ไหนหรือ เลวทรามต่ำช้ามากแค่ไหน ก็ไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรมได้ ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติ ห้ามไว้” ความหมายอาชญากรรมของ Sutherland ตรงกับหลักการกฎหมาย อาญาสากล คือ “ไม่มีโทษ ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนด (nulla poena sine lege)” (อุทัย อาทิวาช, 2558: 15)

การเผยแพร่เพลงโดยไม่ได้รับอนุญาตถือเป็นความผิดที่กฎหมายบัญญัติ (Mala prohibita) หมายถึง การกระทำใดก็ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นความผิด ไม่ได้มีความชั่วร้ายในตัวเอง โดยที่ไม่ได้อิงหลักการทางศีลธรรม หรือความรู้สึก ผิดชอบชั่วดีมาตัดสิน การกระทำในทีเดียวที่หนึ่ง หรือในรัฐใดรัฐหนึ่ง อาจเป็นความผิด ในขณะที่การกระทำเดียวกันในอีกรัฐหนึ่งกลับไม่เป็นความผิด ตัวอย่างเช่น กฎหมาย ของรัฐศาสนา เป็นต้น (อุทัย อาทิวาช, 2558: 17, 26) การเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ แม้จะได้เพลงมาอย่างถูกต้องแต่การนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนอาจเป็นสิ่งที่อาจ กระทบถึงผลประโยชน์ที่เจ้าของลิขสิทธิ์ควรได้รับ จึงถือให้การเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยที่ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

2. ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory)

ความขัดแย้งตามทฤษฎีนั้นแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ นั่นคือ ความขัดแย้งภายในระบบ (Endogenous conflict) หมายถึง ความขัดแย้งที่เกิดในสังคมหนึ่ง อาจเกี่ยวข้องกับค่านิยม ชนชั้น อำนาจการปกครอง และความขัดแย้งภายนอกระบบ (Exogenous conflict) หมายถึง ความขัดแย้งที่เกิดระหว่างระบบ 2 ระบบ หรือเกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกกับระบบ อาทิ การรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นต้น (กิตติพัฒน์ นนทบุรีทะเลศุภย์, 2553: 86)

George Vold ได้ให้ความเห็นไว้ว่า มนุษย์เป็นส่วนประกอบหนึ่งของสังคม มีการคบค้าแลกเปลี่ยนสินค้า ความคิด วัฒนธรรม ผู้ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน จะรวมตัวเป็นกลุ่มเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ โดยแต่ละกลุ่มจะแย่งชิงอำนาจเพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ Vold จึงมองว่า อำนาจการปกครองเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมอาชญากรรมเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มที่เป็นฝ่ายกุมอำนาจไว้ เช่น การตั้งกำแพงภาษีที่สูงเพื่อกีดกันทางการค้า เป็นต้น (พรชัย ชันดี, ทัศนพงศ์ พุทธระกูล และจอมเดช ตริเมฆ, 2558: 308-309) แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายลิขสิทธิ์แต่แนวคิดลิขสิทธิ์เกิดมาจากซีกโลกตะวันตก จึงอาจเกิดความขัดแย้งของความต่างทางวัฒนธรรมและระบบความคิดของสังคมไทยที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องลิขสิทธิ์อย่างดีพอ ส่งผลให้สังคมไทยมีความรู้ความเข้าใจด้านลิขสิทธิ์น้อย กฎหมายลิขสิทธิ์ในสายตาคณกลุ่มใหญ่จึงอาจเป็นเครื่องมือที่คนบางกลุ่มใช้เพื่อปกป้องผลงานของตน เป็นผลมาจากการรับวัฒนธรรมที่แตกต่าง และยังไม่สามารถปรับใช้ได้อย่างลงตัวกับสังคมไทย

3. ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime control theory)

เป็นแนวทางการควบคุมอาชญากรรมที่เน้นเรื่องการจับกุมตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษด้วยความรวดเร็ว โดยมองว่าการลดลงของปัญหาอาชญากรรม เป็นสิ่งที่แสดงผลสำเร็จของการควบคุมอาชญากรรม Herbert Packer ได้เปรียบเทียบการควบคุมอาชญากรรมเป็นเหมือนสายพานการผลิตในโรงงานที่มีคนยืนประจำ

ตำแหน่งทำหน้าที่ประกอบชิ้นส่วนตามความเร็วของสายพานทุกอย่างทำอย่างรวดเร็ว คงที่ ในรูปแบบเดียวกันต่างกับแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมาย (Due process) จะเน้นไปที่การต่อสู้ในกระบวนการยุติธรรม โดยมองว่าหากยังไม่มีคำพิพากษา จะถือว่าบุคคลผู้นั้นยังเป็นผู้บริสุทธิ์ (เสกสัน เครือคำ, 2558: 219-221)

การเผยแพร่เพลงในร้านอาหาร - ร้านกาแฟเป็นหนึ่งในปัญหาที่ยังไม่ได้รับการนำแนวทางการควบคุมอาชญากรรมมาบังคับใช้อย่างจริงจัง ทั้งในรูปแบบของการควบคุมอาชญากรรม (Crime control) และการปฏิบัติตามกฎหมาย (Due process) การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันไม่ได้มีความเข้มข้น รวดเร็ว เห็นผลชัดเจน เนื่องจากขั้นตอนในการตรวจสอบที่มาของเพลงลิขสิทธิ์ และความชอบธรรมของผู้รับมอบอำนาจต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ อีกทั้งเป็นความผิดต่อส่วนตัวที่ยอมความกันได้ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ไม่ให้ความสำคัญกับการเร่งรัดในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลง

4. ทฤษฎีการคิดก่อนกระทำผิด (Rational choice theory)

ทฤษฎีการคิดก่อนกระทำผิดมองว่ามนุษย์ใช้ความคิดไตร่ตรองในการเลือกกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งจากเจตจำนงอิสระ เน้นที่การเลือกรับประโยชน์สูงสุดของบุคคล เป็นดั่งการเปรียบเทียบวิธีการที่มีอยู่หลากหลายวิธี เพื่อหาว่าวิธีการใดที่จะทำให้ตนเองได้ประโยชน์สูงสุดโดยที่ลงทุนน้อยที่สุด (ไชยันต์ ไชยพร, 2557: 6-8)

Ronald Clarke และ Derek Cornish มองว่า อาชญากรรมมีความแตกต่างในการตัดสินใจที่จะประกอบอาชญากรรม ประโยชน์จากการกระทำผิดจะเป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้กับอาชญากร (พรชัย ชันดีและคณะ, 2558: 74-75) การเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์จำเป็นต้องเสียค่าลิขสิทธิ์ให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ ดังนั้น การขออนุญาตใช้เพลงจึงเกิดขึ้นน้อย เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนมากไม่ต้องการเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการต่างหลีกเลี่ยงอีกทั้งมีความเสี่ยงในการถูกจับน้อย และสามารถยอมความได้ผู้ประกอบการส่วนมากจึงเลือกที่จะกระทำผิดเพราะได้ผลตอบแทนที่สูงและมีความเสี่ยงที่น้อยกว่า

5. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง: พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

มาตรา 27 การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำการดังต่อไปนี้ (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน

มาตรา 36 การนำงานนาฏกรรม หรือดนตรีกรรมออกแสดงเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามความเหมาะสม โดยมีได้จัดทำขึ้น หรือดำเนินการเพื่อหากำไร เนื่องจากการจัดให้มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนนั้น และมีได้จัดเก็บค่าเข้าชม ไม่ว่าจะโดยทางตรง หรือ โดยทางอ้อม และ นักแสดงไม่ได้รับค่าตอบแทนในการแสดงนั้น มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเป็นการดำเนินการโดยสมาคม มูลนิธิ หรือ องค์การอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือ การสังคมสงเคราะห์ และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง

การเผยแพร่เพลงในร้านอาหาร - ร้านกาแฟเป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชน หากไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ถือเป็น การละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งผู้ประกอบการส่วนมากไม่ได้มีการขออนุญาต ตามมาตรา 27 ให้ถือว่าการเผยแพร่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่มีผู้ประกอบการบางรายที่ไม่ได้แสวงหากำไรจากการเผยแพร่ จึงอาจเข้าองค์ประกอบของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 36 การเผยแพร่เพลงในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ และไม่ได้เก็บค่าบริการเพิ่มเติมจากลูกค้าให้ถือเป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์มีองค์ประกอบสำคัญคือ ผู้ประกอบการมีการเผยแพร่เพลงอย่างเหมาะสม และต้องไม่ได้กำไรเพิ่มเติมจากการเผยแพร่เพลง ไม่ว่าจะทางตรง หรือทางอ้อม

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยนำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์

มาบรรยาย ในรูปแบบของการพรรณนาข้อมูล (Descriptive) ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และวิธีการสุ่มแบบสโนว์บอล (Snowball Sampling) ประกอบไปด้วย

1. ผู้ประกอบการร้านอาหาร - ร้านกาแฟ จำนวน 9 คน โดยแบ่งเป็นเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเหนือ, เขตพื้นที่กรุงเทพมหานครกลาง-ใต้ และเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งธนบุรี พื้นที่ละ 3 คน

2. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีประสบการณ์ในคดีการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ จำนวน 3 คน โดยแบ่งเป็น เขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเหนือ, เขตพื้นที่กรุงเทพมหานครกลาง-ใต้ และเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งธนบุรี พื้นที่ละ 1 คน

3. ผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์ในคดีเกี่ยวกับการเผยแพร่ผลงานเพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ จำนวน 1 คน

การศึกษานี้มีการเก็บข้อมูลความรู้ในเรื่องการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ ให้เลือกตอบถูกหรือผิด จำนวน 15 ข้อ โดยข้อที่ตอบถูกได้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดได้ 0 คะแนน มีเกณฑ์การวัดคือ

1. คะแนน 0 - 3 หมายถึง มีความรู้ในการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในระดับน้อยมาก

2. คะแนน 4 - 7 หมายถึง มีความรู้ในการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในระดับน้อย

3. คะแนน 8 - 11 หมายถึง มีความรู้ในการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในระดับปานกลาง

4. คะแนน 12 - 15 หมายถึง มีความรู้ในการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในระดับดี

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการทั้งหมด 9 คน พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 4 คน เพศหญิง จำนวน 5 คน, มีอายุอยู่ในช่วง 20 - 29 ปี จำนวน 6 คน มีอายุอยู่ในช่วง 30 - 39 ปี จำนวน 2 คน อายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน, มีรายได้จากการประกอบกิจการต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001 - 50,000 บาท จำนวน 3 คน รายได้ อยู่ในช่วง 50,001 - 100,000 บาท จำนวน 4 คน รายได้มากกว่า 100,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 2 คน, มีระยะเวลาการประกอบกิจการน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 3 คน ระยะเวลา ประกอบกิจการอยู่ในช่วง 1 - 2 ปี จำนวน 3 คน ช่วง 2 - 3 ปี จำนวน 1 คน มากกว่า 3 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน และมีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 คน ระดับปริญญาตรี จำนวน 7 คน ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 1 คนตามตารางที่ 1 ดังนี้

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างผู้ประกอบการ จำนวนทั้งหมด 9 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุ 20 - 29 ปี โดยผู้ประกอบการที่มีอายุมากที่สุดคือ 57 ปี และอายุน้อยที่สุดคือ 24 ปี กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยระดับการศึกษาสูงสุดคือ ระดับปริญญาโท และต่ำสุดคือ ระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีรายได้ต่อเดือนประมาณ 50,001 - 100,000 บาท และมีระยะเวลาการประกอบกิจการอยู่ในช่วงน้อยกว่า 1 ปี และ 1 - 2 ปี มีจำนวนเท่ากัน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	4	44.44
หญิง	5	55.56
รวม	9	100
2. อายุ		
20 - 29 ปี	6	66.67
30 - 39 ปี	2	22.22
40 ปี ขึ้นไป	1	11.11
รวม	9	100
3. รายได้ (ต่อเดือน)		
10,001 - 50,000 บาท	3	33.33
50,001 - 100,000 บาท	4	44.44
100,001 บาท ขึ้นไป	2	22.22
รวม	9	100
4. ระยะเวลาประกอบกิจการ		
น้อยกว่า 1 ปี	3	33.33
1 - 2 ปี	3	33.33
2 - 3 ปี	1	11.11
3 ปี ขึ้นไป	2	22.22
รวม	9	100
5. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษา	1	11.11
ปริญญาตรี	7	77.78
บัณฑิตศึกษา	1	11.11
รวม	9	100

2. ความรู้ในเรื่องของการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ

จากการเก็บข้อมูลความรู้ในเรื่องการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟของผู้ประกอบการทั้งหมด 9 คน มีผู้ประกอบการที่คะแนนอยู่ในช่วง 4 - 7 คะแนน จำนวน 4 คน ผู้ประกอบการที่คะแนนอยู่ในช่วง 8 - 11 คะแนน จำนวน 3 คน และผู้ประกอบการที่คะแนนอยู่ในช่วง 12 - 15 คะแนน จำนวน 2 คน โดยมีคะแนนสูงสุดจากทั้งหมดคือ 12 คะแนน มีจำนวน 2 คน และคะแนนต่ำสุดจากทั้งหมดคือ 5 คะแนน มีจำนวน 1 คน

จำนวนของผู้ประกอบการที่มีความรู้ในระดับปานกลางและระดับน้อย มีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยคำถามที่กลุ่มตัวอย่างขาดความรู้ความเข้าใจมากที่สุดเป็นเรื่องการเริ่มต้นคุ้มครองผลงานลิขสิทธิ์ และเรื่องผู้รับมอบอำนาจ คำถามที่กลุ่มตัวอย่างขาดความรู้ความเข้าใจ รองลงมาเป็นเรื่องการเผยแพร่เพลงในร้านอาหาร - ร้านกาแฟโดยไม่ได้รับอนุญาต แสดงให้เห็นว่าความรู้ในด้านกฎหมายและขั้นตอนการตรวจสอบร้านอาหาร - ร้านกาแฟ เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการยังขาดความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะในเรื่องที่มาและขอบเขตอำนาจของผู้รับมอบอำนาจที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดความรู้มากเป็นอันดับหนึ่ง อีกทั้งการขาดความรู้ความเข้าใจในการเผยแพร่เพลงในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ ซึ่งผู้ประกอบการมีความเข้าใจว่าการเผยแพร่เพลงในร้านอาหารโดยไม่ได้เก็บค่าบริการนั้นไม่เป็นความผิด

สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในระดับน้อยและปานกลางอยู่ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน จากผลการศึกษา ผู้ประกอบการที่มีคะแนนสูงสุด 2 คนรายหนึ่งมีอายุอยู่ในช่วง 40 ปีขึ้นไปและมีระยะเวลาประกอบกิจการมากกว่า 3 ปี อีกรายหนึ่งมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับบัณฑิตศึกษาและผู้ประกอบการที่มีคะแนนต่ำที่สุด มีอายุ ระยะเวลาประกอบกิจการ รายได้ และระดับการศึกษาที่น้อยที่สุดจึงสรุปได้ว่าอายุ ประสบการณ์และระดับการศึกษาส่งผลต่อความรู้ในเรื่องการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร – ร้านกาแฟ

จากผลการศึกษาพบว่า การเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร – ร้านกาแฟ ไม่มีอิทธิพลต่อการเข้าใช้บริการของลูกค้า โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการที่ให้ความเห็นว่าการเผยแพร่เพลงไม่มีอิทธิพลต่อการเข้าใช้บริการมักเป็นร้านอาหาร – ร้านกาแฟทั่วไปที่ไม่มีลักษณะเฉพาะ ส่วนผู้ประกอบการที่มองว่ามีอิทธิพลต่อการเข้าใช้บริการมักเป็นร้านอาหารที่มีลักษณะเฉพาะตัว เช่น ร้านอาหารตะวันตกหรือร้านอาหารที่เจาะจงกลุ่มลูกค้า เป็นต้น

ด้านประสบการณ์พบว่า ผู้ประกอบการส่วนมากมีประสบการณ์ในเรื่องลิขสิทธิ์เพลง กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการมีประสบการณ์ในเรื่องลิขสิทธิ์เพลงโดยตรง 4 คน โดยผู้ประกอบการทั้ง 4 คนไม่ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม มีผู้ประกอบการอีก 2 คนที่มีประสบการณ์ทางอ้อม คือการรับรู้ หรือพบเห็นจากผู้นรอบข้างโดยสอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าโอกาสที่ร้านจะถูกตรวจสอบเกิดขึ้นน้อย เนื่องจากจำนวนของร้านที่มีมาก เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือผู้รับมอบอำนาจไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างครอบคลุม

ด้านความรู้ต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ผู้ประกอบการมองว่าการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์หากไม่ได้ทำเพื่อการค้าไม่ควรเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์เนื่องจากมีผู้ประกอบการ 6 คน ที่มีประสบการณ์ในเรื่องลิขสิทธิ์เพลงทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความเห็นว่าการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์เป็นความผิดเล็กน้อยอีกทั้งยังเป็นการโฆษณาเพลงให้กับลูกค้าอีกทางหนึ่ง บางรายทราบถึงข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์จากประสบการณ์ หรือคนรอบข้าง แต่ไม่ได้มีความเข้าใจในรายละเอียดของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ เพราะผู้ประกอบการส่วนมากไม่ได้มีความสนใจในกฎหมาย โดยกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้พิพากษาได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การเผยแพร่เพลงจำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีหากการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์นั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ลูกค้าเข้ามาใช้บริการ หรือกระทบต่อประโยชน์อันควรได้ของเจ้าของลิขสิทธิ์ให้ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แม้ว่าผู้ประกอบการจะไม่ได้ทำเพื่อการค้าก็ตาม

4. ปัญหาเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร – ร้านกาแฟ

4.1 ด้านนโยบายเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์

นโยบายเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์จากภาครัฐ จากการสัมภาษณ์พบว่า นโยบายในเรื่องของการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร – ร้านกาแฟ เป็นเรื่องที่ไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก อีกทั้งยังเห็นว่านโยบายไม่ใช่ปัญหาหลักในคดีลิขสิทธิ์ เนื่องจากเป็นคดีที่ยอมความได้ การปราบปรามเน้นไปที่การทำซ้ำสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์มากกว่า จึงมองว่าการให้ความสำคัญกับคดีลิขสิทธิ์อื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนวงกว้าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการปราบปรามปัญหาอื่นๆ เป็นเรื่องที่ต้องทำก่อน

4.2 ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์

พบว่า ในเรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยไม่สามารถเข้าถึงประชาชนส่วนมาก เนื่องจากมีรายละเอียดมากมาย ประชาชนส่วนมากไม่เข้าใจ ทำให้ในบางครั้งผู้ประกอบการเผยแพร่เพลงออกสู่สาธารณชน โดยที่ไม่ทราบว่าการเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แม้ว่าจะได้เพลงมาอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับระดับความรู้เกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ข้างต้นที่ปรากฏผลว่า ระดับความรู้ของผู้ประกอบการอยู่ในระดับน้อยและปานกลางในระดับที่ใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อกฎหมายยังขาดความชัดเจนในเรื่องของ “ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์” พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 27 ระบุให้เผยแพร่ต่อสาธารณชน เป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์แต่ในมาตรา 36 ได้ระบุว่าการนำงานนาฏกรรม หรือดนตรีกรรม เผยแพร่ต่อสาธารณชนตามความเหมาะสมโดยมิได้ทำเพื่อการหากำไร ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นปัญหาคือ “ความเหมาะสม” เป็นคำที่มีความหมายกว้าง และยากต่อการทำความเข้าใจในกลุ่มตัวอย่างผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเห็นสอดคล้องกัน มองว่าความไม่รู้กฎหมายเป็นปัญหาหลักในด้านกฎหมาย โดยมองว่าความไม่ชัดเจนของกฎหมาย หรือการตีความกฎหมายมีความละเอียดอ่อน จำเป็นต้องตีความตามกฎหมายประกอบกับหลักฐานในแต่ละกรณีไป

สรุปได้ว่า ปัญหาด้านกฎหมายคือความรู้ของผู้ประกอบการซึ่งสอดคล้องกับระดับความรู้เกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ เมื่อความรู้เรื่องเผยแพร่เพลงในร้านอาหาร - ร้านกาแฟไม่เพียงพอทำให้เข้าใจเจตนากรณีกฎหมายคลาดเคลื่อนได้

4.3 ด้านการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์

พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจเลือกปฏิบัติ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายนั้นไม่มีความเท่าเทียม และไม่มีบรรทัดฐานในการตรวจสอบร้านอาหาร เหตุใดบางร้านที่มีการเผยแพร่เพลงเหมือนกัน แต่ไม่ถูกตรวจสอบ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการส่วนใหญ่มองว่าการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกัน เป็นช่องทางการหาผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีอำนาจตรวจสอบต่อเมื่อมีการร้องทุกข์จากผู้เสียหาย อีกทั้งคดีที่มักจบลงด้วยการยอมความ ผู้ประกอบการที่ไม่เข้าใจกระบวนการอาจมองว่าเป็นการหาผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่

ผู้พิพากษาได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในเรื่องของการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ เนื่องจากเคยพบกรณีคล้ายกับการล่อซื้อ ผู้รับมอบอำนาจเป็นลูกค้าไปขอเพลงและแอบบันทึกหลักฐานไว้ ซึ่งแม้การล่อซื้อจะลดลงในปัจจุบัน แต่ก็สามารถใช้กับผู้ประกอบการที่มีความรู้ด้านกฎหมายไม่มากได้ ทั้งที่ความเป็นจริงผู้ประกอบการอาจไม่มีความผิด กลายเป็นช่องทางการแสวงหาผลประโยชน์กับงานอันมีลิขสิทธิ์

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการมีความประสงค์ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม ไม่มีการเลือกปฏิบัติในการตรวจสอบร้าน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่า บางกรณีผู้รับมอบอำนาจมีบทบาทมากเกินไป อาจเป็นช่องทางการหาผลประโยชน์ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับผู้รับมอบอำนาจได้ ผลลัพธ์คือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำคดีลิขสิทธิ์ถูกประชาชนมองว่าหาผลประโยชน์กับพ่อค้าแม่ค้า

4.4 ด้านโทษและการบังคับโทษเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์

พบว่า ไม่ใช่ปัญหาสำคัญของการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการมีความรู้ในรายละเอียดโทษของการละเมิดลิขสิทธิ์น้อยบางรายมองว่า

ไม่มีโทษทางอาญา และมองว่ามีโทษปรับที่สูงเมื่อเทียบเท่ารายได้ต่อวันสอดคล้องกับความเห็นของเจ้าหน้าที่ในคดีการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ผู้รับมอบอำนาจมักเลือกใช้การยอมความเพื่อไม่ให้เป็นคดีความ ส่งผลให้คดีไม่ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมากนัก จึงมองว่าโทษไม่ใช่ปัญหาสำคัญ

5. มาตรการการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร – ร้านกาแฟอย่างเหมาะสม

5.1 ด้านนโยบาย

พบว่า นโยบายเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร – ร้านกาแฟไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญแม้ว่าในปัจจุบันไม่ได้มีนโยบายในการปราบปรามการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์อย่างจริงจัง แต่กลุ่มตัวอย่างกลับมองว่า การให้ความสำคัญกับการปราบปรามปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคม หรือปัญหาอาชญากรรมพื้นฐานเป็นสิ่งที่ควรทำอันดับแรก การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดต่อส่วนตัว ผู้เสียหายควรมีบทบาทในการเรียกร้องสิทธิและการมีนโยบายการที่เน้นปราบปรามสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ในปัจจุบันถือว่ามีความเหมาะสมแล้ว

5.2 ด้านกฎหมาย

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าปัญหาในด้านกฎหมายคือ ความไม่รู้กฎหมาย และความไม่ชัดเจนในรายละเอียดของข้อกฎหมายเป็นเรื่องรองลงมาในเรื่องความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร – ร้านกาแฟควรให้หน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ อาทิ กรมทรัพย์สินทางปัญญา เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ เป็นตัวแสดงหลักในการประชาสัมพันธ์ กฎหมายลิขสิทธิ์ และการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ หรือบริษัทค่ายเพลงที่ทำหน้าที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร – ร้านกาแฟอย่างถูกต้อง เพื่อการปกป้องคุ้มครองผลงานเพลงลิขสิทธิ์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ในส่วนรายละเอียดของกฎหมายลิขสิทธิ์ ในเรื่องข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ การกระทำ ตามที่กฎหมายบัญญัติในมาตรา 36 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

พ.ศ. 2537 การเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามความเหมาะสม โดยที่การเผยแพร่นั้น มิได้ทำเพื่อการหากำไร ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ควรให้รายละเอียดเรื่องการเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามความเหมาะสมให้ความหมายคำว่า “เหมาะสม” ให้ชัดเจน เพื่อลดความสับสนของผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ

5.3 ด้านการบังคับใช้กฎหมาย

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้รับมอบอำนาจเป็นปัญหาสำคัญของ การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการมองว่าการตรวจสอบร้านไม่มีความเท่าเทียม เป็นการแสวงหาผลประโยชน์แอบแฝง นอกจากนี้ยังพบปัญหา การใช้อำนาจเกินขอบเขตของผู้รับมอบอำนาจบางรายที่อาศัยการยอมความเพื่อแสวงหาผลประโยชน์แอบแฝง

แม้ว่าปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายของการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟมาจากการใช้อำนาจเกินขอบเขตของผู้รับมอบอำนาจ แต่ผู้รับมอบอำนาจสามารถจัดการในส่วนที่เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่สามารถเข้าถึงได้ การมีผู้รับมอบอำนาจจำนวนมาก ส่งผลให้การสอดส่องการละเมิดลิขสิทธิ์เข้มข้นมากขึ้น ผู้รับมอบอำนาจจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ที่มีประสิทธิภาพเพียงแต่ต้องมีการควบคุมการใช้อำนาจ ด้วยการกำหนดขอบเขตและข้อตกลง ไม่ให้อยู่ในเชิงตัวแทนธุรกิจมากเกินไป เพื่อป้องกันการหาผลประโยชน์จากการใช้อำนาจที่มีมากเกินไป และสนองต่อเจตนารมณ์ในการปกป้องคุ้มครองผลงานเพลงลิขสิทธิ์ มากกว่าการหาผลประโยชน์แอบแฝง

5.4 ด้านโทษและการบังคับโทษ

พบว่า โทษไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญในการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ เนื่องจากเป็นความผิดต่อส่วนตัว ส่วนใหญ่มักจบลงด้วยการยอมความ แม้ว่าบทลงโทษสูงเมื่อเทียบกับรายได้ต่อวัน แต่การที่มีคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมน้อย จึงมีความเห็นว่าปัญหาที่ต้องการมาตรการแก้ไขอยู่ที่กระบวนการการบังคับใช้กฎหมาย

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาผู้วิจัยได้นำทฤษฎีทางอาชญวิทยา แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้อธิบายเหตุและผลของปัญหาในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ในเรื่องของการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการมีความรู้ในเรื่องการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในระดับน้อย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีอายุในช่วง 20 - 29 ปี ในบางรายยังประกอบกิจการในระยะเวลาที่ไม่นานมาก ประสบการณ์ในด้านต่างๆ รวมไปถึงความรู้ที่มีจึงน้อย อีกทั้งผู้ประกอบการส่วนมากแม้จะมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี แต่มีผู้ประกอบการรายเดียวที่จบการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับกฎหมาย นอกจากนั้นจะเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการ และผู้ประกอบการส่วนมากมองว่าเรื่องลิขสิทธิ์เป็นเรื่องไกลตัว สอดคล้องกับทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory) ตามหลักของ George Vold กล่าวว่า ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม คือการที่สังคมหนึ่งรับเอาวัฒนธรรมของอีกสังคมหนึ่งมาปรับใช้เพียงแต่ผู้ที่รับเอาความต่างทางวัฒนธรรมมาปรับใช้มักจะเป็นผู้มีอำนาจในสังคม แนวความคิดเรื่องลิขสิทธิ์ถูกนำเข้ามาในไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2474 สมัยรัชกาลที่ 7 (อำนาจ เนตยสุภา และชาญชัย อารีวิทยาเลิศ, 2558: 12; พรชัย ชันดี และคณะ, 2558: 308-309) การรับแนวคิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์เข้ามาในประเทศไทยโดยไม่ได้ปรับเข้ากับสังคมไทยส่งผลต่อความเข้าใจในเรื่องลิขสิทธิ์ ซึ่งความรู้ในระดับน้อยส่งผลถึงความไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงเกิดเป็นปัญหาที่ผู้ประกอบการไม่เข้าใจในข้อกฎหมาย การตีความ และการบังคับใช้กฎหมาย

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการมีความเห็นว่า การเผยแพร่เพลงไม่มีอิทธิพลต่อการเข้าใช้บริการของลูกค้า ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Stephanie Wilson (2003) ที่ศึกษาผลกระทบของดนตรีต่อบรรยากาศ และ

ความตั้งใจให้บริการในร้านอาหารของลูกค้าจากดนตรี ซึ่งพบว่า การให้บริการลดลงอย่างมากในกรณีที่ไม่มีการเล่นเพลง โดยการศึกษาคั้ง 2 มีความแตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่าง เวลา และพื้นที่ ทำให้ผลการศึกษาไม่มีความสอดคล้องกัน

ด้านประสบการณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในคดีลิขสิทธิ์เพลง โดยมีผู้ประกอบการรายหนึ่งที่มีประสบการณ์ให้ข้อมูลว่าที่ยังคงเผยแพร่เพลงเนื่องจาก “ยังไม่เคยโดนเองกับตัว ร้านเราก็เปิดเพลงมาตั้งนานแล้วยังไม่เห็นโดน” แสดงให้เห็นถึงการถูกจับกุมที่น้อย สาเหตุมาจากจำนวนของร้านอาหาร - ร้านกาแฟที่มีมากในปัจจุบัน เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือผู้รับมอบอำนาจไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างครอบคลุม ผู้ประกอบการส่วนมากจึงเผยแพร่เพลงเพราะโอกาสโดนจับน้อย สอดคล้องกับทฤษฎีการคิดก่อนกระทำผิด (Rational choice theory) ตามหลักของ Clarke & Cornish มองว่า ผู้กระทำผิดมีการตัดสินใจที่จะประกอบอาชญากรรม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุด และความเสี่ยงในการถูกจับกุม หากเป็นการกระทำผิดที่มีความเสี่ยงน้อย จะเป็นการสร้างแรงกระตุ้นและมูลเหตุจูงใจ (พรชัย ชันดีและคณะ, 2558: 74) จำนวนของร้านอาหาร - ร้านกาแฟนั้นมีมากกว่าผู้รับมอบอำนาจ ทำให้โอกาสที่จะถูกดำเนินคดีมีน้อย

ในส่วนของความคิดเห็นอื่นๆ ต่อการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการมีความเห็นว่า การเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร - ร้านกาแฟ โดยที่ไม่ได้ทำเพื่อการค้า ไม่ควรเป็นความผิด เนื่องจากไม่ได้แสวงหากำไรเพิ่มเติม เป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความผิดทางอาญา การเผยแพร่ต่อสาธารณชนนั้นถือเป็นความผิดที่กฎหมายบัญญัติ (Mala prohibita) เป็นความผิดที่ไม่ได้มีความชั่วร้ายในตัวเอง มีขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งในบางครั้งอาจเป็นความผิดที่ขัดต่อความรู้สึกของประชาชนทั่วไปเช่น การเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ แม้จะได้เพลงมาอย่างถูกต้องก็จำเป็นต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน

3. ปัญหาในการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร – ร้านอาหารแพ

พบว่า ปัญหาหลักเกิดจากความไม่รู้กฎหมาย ซึ่งได้ใช้ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory) ของ George Vold อธิบายข้างต้น ปัญหารองลงมา คือ ความไม่ชัดเจนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ดังนั้นจึงควรมีการบรรยายละเอียดในข้อกฎหมายในเรื่องของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ให้ชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาของ *นันทวัฒน์ ลิ้มโปดม (2549)* ที่ศึกษาเกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยเน้นศึกษางานดนตรีกรรมและสิ่งบันเทิงเสียง พบว่า การที่ข้อกฎหมายมีความไม่ชัดเจนทำให้เกิดความสับสน ผู้ที่จะนำเพลงลิขสิทธิ์ไปใช้เกิดความไม่มั่นใจ การปรับปรุงรายละเอียดข้อกฎหมายเรื่องข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อให้ผู้ที่จะนำเพลงลิขสิทธิ์ไปใช้เกิดความมั่นใจ ผลงานสามารถเข้าถึงสาธารณชนได้มากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ต่อไป

ในด้านของการบังคับใช้กฎหมาย พบว่า ควรได้รับการแก้ไขในขั้นตอนการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการมองว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานด้วยความไม่เป็นธรรม ซึ่งเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมาจากความไม่เข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ส่วนกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ มองว่า ผู้รับมอบอำนาจมีบทบาทในการปฏิบัติงานมาก บางกรณีที่ผู้รับมอบอำนาจเห็นการยอมความเพื่อหวังผลตอบแทนมากกว่าการคุ้มครองผลงาน หรือการมีผู้รับมอบอำนาจที่มากเกินไป มีความยุ่งยากในการตรวจสอบยืนยันตัวตน คล้ายกับความเห็นของผู้พิพากษาที่มองว่า ผู้รับมอบอำนาจบางรายใช้อำนาจเกินขอบเขต สอดคล้องกับการศึกษาของ *ณัฐธัญญ์ ปาวสานต์ (2550)* ที่ได้ศึกษาการจัดเก็บค่าตอบแทนซ้ำซ้อนจากผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ พบว่า ปัญหาการจัดเก็บซ้ำซ้อนส่วนหนึ่งเกิดจากการมีผู้รับมอบอำนาจมากเกินไป จนไม่สามารถทราบว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตที่แท้จริง ทำให้การเก็บค่าลิขสิทธิ์เกิดปัญหาความสับสน และนำไปสู่ช่องทางการหาผลประโยชน์แอบแฝงได้

การกำหนดกฎเกณฑ์ของผู้รับมอบอำนาจให้มีมาตรฐานเดียว จะช่วยลดความสับสนกับผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามหลักการของทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime control theory) กล่าวถึงการควบคุมปราบปรามที่เห็นผลรวดเร็วและชัดเจน จะช่วยลดปัญหาอาชญากรรมลง การมีผู้รับมอบอำนาจ

จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปราบปรามผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ เพียงแต่อาจต้องใช้หลักการปฏิบัติตามกฎหมาย (Due process) ช่วยในเรื่องการกำหนดอำนาจของผู้รับมอบประกอภกันด้วย เพื่อป้องกันการมีช่องทางการหาผลประโยชน์จากอำนาจ จะส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายก็จะเป็นธรรมมากขึ้นกับทุกฝ่าย

สรุป

การเผยแพร่ผลงานเพลงลิขสิทธิ์ในร้านอาหาร – ร้านกาแฟที่ไม่เป็นเชิงพาณิชย์สามารถทำได้ผู้ประกอบการต้องมิได้รับประโยชน์อื่นใด สิ่งที่เกิดขึ้นปัญหาการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ คือ การเพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ให้มีความชัดเจนมากขึ้น รวมไปถึงการออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ ให้มีความรัดกุม ตรวจสอบได้ ป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์แอบแฝง เพื่อการคุ้มครองผลงานสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจกฎหมายลิขสิทธิ์ การเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์อย่างถูกต้อง โดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ ปรับเปลี่ยนทัศนคติด้านลบที่มีต่อกฎหมาย หากว่าผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องลิขสิทธิ์และการเผยแพร่ที่เพียงพอ จะส่งผลให้เกิดการเผยแพร่เพลงในร้านอาหาร – ร้านกาแฟอย่างเหมาะสม ไม่กระทบต่อสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ ลดจำนวนการเกิดคดีการเผยแพร่เพลงลิขสิทธิ์ลง

บรรณานุกรม

- กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (2553). **ทฤษฎีสังคมสงเคราะห์ร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไชยันต์ ไชยพร. (2557). **จน เอลสเตอร์กับทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล**. กรุงเทพฯ : WAY of BOOK.

- ณัฐฉัตรอัครณัฐ. (2550). **ปัญหาการอนุญาตให้ใช้สิทธิในลิขสิทธิ์งานดนตรีกรรม: ศึกษากรณีการจัดเก็บค่าตอบแทนซ้ำซ้อนจากผู้ใช้งานลิขสิทธิ์.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีปทุม). กรุงเทพฯ.
- นันทวัฒน์ ลิ้มโปดม. 2549. **ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยเน้นศึกษางานดนตรีกรรมและสิ่งบันเทิงเสียง.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ.
- พรชัย ชันดี, กฤษณพงศ์ พุทธระกุล และจอมเดช ตริเมฆ. (2558). **ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัยและนโยบายประยุกต์.** กรุงเทพฯ : เจริญการพิมพ์.
- เสกสันต์ เครือคำ. (2558). **อาชญากรรม อาชญาวิทยา และงานยุติธรรมทางอาญา.** นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- อำนาจ เนตยสุภา และชาญชัย อาวีวิทยาเลิศ. (2558). **คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- อุทัย อาทิวา. (2558). **ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรม.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วี. เจ. พรินติ้ง.
- Samadi, S. (2016). **Opportunity knocks in SEA music streaming : McKinsey.** Retrieved from: <http://www.campaignasia.com/article/opportunity-knocks-in-sea-music-streaming-mckinsey/431525>.
- Wilson, S. (2003). **The Effect of Music on Perceived Atmosphere and Purchase Intentions in a Restaurant.** Sydney : University of New South Wales.

Translated Thai References

- Amnat Netayasupha and Chanchai Arreewitthayalerd. (2015). **Copyright Law.** (2nd ed). Bangkok : Winyuchon.Uthai Arthivech. (2015). **Criminology theory and criminal justice system.** (2nd ed). Bangkok : V J Printing. [in Thai]

- Chaiyan Chaiyaporn. (2014). **Jon Elster and Rational choice theory**.
Bangkok : WAY of BOOK. [in Thai]
- Kitipat Nontapattamadul. (2010). **Contemporary social work theories**.
Bangkok : Thammasart University.
- Nunthawat Limpodom. (2006). **Exceptions from infringement of
copyright : focus on musical work and sound recording**. (Master's
thesis, Thammasart University). Bangkok.
- Nutaum Pawasan. (2007). **Problems on copyright licensing of musical
works: a case study on duplicate collection of royalties from
copyright user**. (Master's thesis, Sripatum University). Bangkok.
- Pornchai Kanti, Krisanaphong Poothakool, & Jomdet Trimek. (2015).
Criminological theory : principle, research and policy implication.
Bangkok : Charoen.
- Seksan Khruakham. (2015). **Crime, criminology and criminal justice**.
Nakornpathom : Phetkasem.